

кілька загальних початкових шкіл. У 1875 р. українці закріпили тут філію товариства "Прогресивта", а в 1895 р. – "Коломийський Боян". У XIX ст. місто відкрило дорогу багатьом письменникам, публіцистам, художникам, артистам, композиторам, співакам. Вони і вивели згодом Коломию на рівень визначного культурно-освітнього та мистецького центру Галичини.

Початок XX ст. знаменував вагомий поштовх до національного відродження.

У Коломії з ініціативи отця Йосафата Кобринського будується Народний Дім, відкривається українська державна гімназія (директор Софрон Недільський), влаштовуються Січові свята, у травні 1914 р. відкривають пам'ятник Тарасові Шевченку.

Новим нещастям для Коломії стала Перша світова війна, яка принесла у місто розруху, голод, людські жертви. На околицях міста точилися важкі й тривалі бої, і Коломия тричі переходила з рук у руки.

Коли у Львові 1 листопада 1918 року проголосили Західноукраїнську Народну Республіку (ЗУНР), то одночасно українські військові захопили владу і в Коломії. У місті почала діяти Старшинська школа, було сформовано Гуцульський курінь, 24-й полк ім. гетьмана Петра Дорошенка, 36-й полк ім. гетьмана Івана Мазепи, кінну сотню ім. Юрія Федьковича, які влилися до УГА. Згодом поляки, порушивши угоду з Антантою щодо 100-тисячної армії Галлера, яку надіслали з Франції спеціально для боротьби з більшовиками, використали її проти УГА, прорвали фронт і повалили ЗУНР. 24 травня 1919 року до Коломії несподівано увірвалися румуни, а 19 серпня 1919 року знову вступили поляки, які вже на довгих 20 років заволоділи і Коломиєю, і Галичиною.

У Коломії була започаткована перша українська енциклопедія "УЕ" в 3-х томах, створено музей Гуцульщини.

У 1939–1941 рр. з приходом Червоної армії у житті коломийців відбулися не лише докорінні соціальні зміни, а й політичні. Сталінський режим, проводячи широкомасштабний наступ проти всього українського національно-патріотичного життя, заарештовував сотні провідних українців міста й околиць, яких або засудили, або знищили, а їхні родини вивезли до Сибіру. Зазнали переслідувань представники польської, німецької та єврейської меншин.

Під час німецької окупації (1941–1944 рр.) місто знемагало від постійних облав і розстрілів. Чимало українських патріотів і єврейського населення були жорстко знищені, третину Коломії спалено. 28 березня 1944 року радянські війська без особливих боїв звільнили Коломию від німецьких окупантів. Місто поступово піднімалося з руїни, поверталося до життя. Але знову сталінська система далася взяти, і значну частину місцевої інтелігенції енкаведисти заарештували, а їхні родини вивезли до Сибіру. Особливо постраждала греко-католицька церква. У Коломії та навколишніх селах діяла широка мережа підпільної ОУН, яка дала історії низку яскравих імен національних героїв ОУН і УПА.

У повоєнні роки на базі колишніх дрібних майстерень виросли підприємства деревообробної, машинобудівної, металообробної та будівельної промисловості. З'явилися нові вулиці, Коломия значно виросла й розширилася.

3 1988 р. почало діяти культурологічне товариство "Поступ", у 1990 р. було відроджено гуманітарну гімназію та професійний театр, повернули містові Народний Дім. Десятки тисяч людей зібрав у Коломії перший Всесвітній Собор Духовної України (1990). Місто одне з перших провело зміну назв вулиць.

Сучасна Коломия – місто обласного підпорядкування, у ньому 70 тисяч жителів, діють два музичні і одна художня школи, три училища, п'ять коледжів, два інститути, чотири музеї, драматичний театр. Нині Коломия залишається єдиним в Україні містом, у якому від 1996 р. на громадських засадах видається 14-титомна "Енциклопедія Коломийщини", головним редактором якої є відомий літератор і гуморист Микола Савчук.

Степан Андрійшин, краєзнавець

• Залізничний вокзал
• The railway

- Міський палац культури "Народний дім"
- Town's Palace of Culture "Narodnyy Dim"

During German occupation (1941-1944) the town suffered many hardships. A lot of Ukrainian patriots and Jews were killed. One third of Kolomyia was burnt to ashes. In March of 1944 Soviet troops easily regained control over the town. The reconstruction started there. The town gradually returned to life. But then repressions started anew. The considerable part of locals was arrested and their families exiled to Siberia. Greek-Catholic Church suffered the most. The wide network of underground units of the Organization of Ukrainian Nationalists acted in Kolomyia and its outskirts. A lot of fighters from those units became national heroes. Their names went down to history.

After the war the timber processing, machine-building, metal, and constructing enterprises appeared on the basis of former workshops. The town expanded with new streets.

During the so-called perestroika (the reconstruction period) the process of national renaissance started in the town. The cultural society «Postup» was founded in 1988, the Humanitarian Grammar School and the professional theater were opened in 1990, Narodny Dim was returned to the municipal authorities. Thousands of people participated in the first World Gathering of Spiritual Ukraine (1990). The town was one of the first in Ukraine to rename its streets.

Modern Kolomyia is the town of regional subordination, where there are two musical schools and one art school, three technical schools, five colleges, two universities, four museums and a drama theater. Kolomyia has been awarded two literature prizes that bear the name of the town. It has three publishing houses. The population of the town comprises 70 000 people. Nowadays Kolomyia is the only Ukrainian town to be publishing since 1996 the 14 volumes of Encyclopedia of Kolomyischyna on public donations. The editor-in-chief of the book is the famous writer and humorist Mykola Savchuk.

Stepan Andriyishyn, a specialist in local lore

- Гімназія ім. М. Грушевського
(навчально-виховний заклад
сестер уршулянок)

- Gymnasium by
M. Hrushevsky (the
educational institution
sisters Urshulyanok)